

Luc Bonneux

Een kip met zoveel gouden eieren wordt niet geslacht

VINCENT BOON

De grieprik bij artsen en verzorgenden

Recentelijk verscheen een review in de Cochrane-bibliotheek over het vaccineren van verzorgenden in verpleeghuizen tegen de griep, dit ter bescherming van hun patiënten. Het onderzoek is van de hand van de groep van o.a. Tom Jefferson (*Cochrane Database of Systematic Reviews 2016, Issue 6*). Jefferson is ‘controversieel’, omdat hij weinig evidence vindt over het nut van griepvaccinatie en dat ook opschrijft. Voor het vaccineren van verzorgenden in verpleeg- en verzorgingshuizen vindt hij helemaal geen evidence. De bestaande studies zijn zwak. Veel verzorgenden in de controlegroepen lieten zich vaccineren, in de interventiegroepen weigerden veel verzorgenden griepvaccinatie. Wat illustreert hoe omstreden het griepvaccin bij gezondheidswerkers is. Vaccinminnaars vinden dat griepvaccinatie moet worden verplicht, vaccinhaters zien er de zin niet van in of vinden vaccinatie schadelijk. Beide groepen tasten in het duister over de evidence. Griepvaccinatie speelt zich af in een wereld van spin, misleiding en bedrog. Twee vraagjes die u nog niet in de voortgangstoetsen bent tegengekomen: hoeveel volwassenen moeten (ongeveer) worden gevaccineerd om één griep te voorkomen (mogelijke antwoorden: a) 10, b) 40, c) 70 of d) >100)? Als u zich gedurende een carrière van veertig jaar veertig keer hebt laten vaccineren, hoe groot is dan de kans dat u, dankzij vaccinatie, minstens één keer de griep hebt gemist (mogelijke antwoorden: a) 25% b) 50% c) 75% of d) > 90%)?

Er zijn meerdere reviews over het effect van griepvaccinatie bij gezonde volwassenen (zoals artsen en verzorgenden), van dezelfde Cochrane-groep (*Cochrane Database of Systematic Reviews 2014, Issue 3*) en van een groep uit de Verenigde Staten (*The Lancet InfDis 2012; 12: 36*). Ze beschrijven het effect als klein (Cochrane) of matig (The

Lancet). Het *number needed to vaccinate* om een bevestigde griep te voorkomen is 64 (The Lancet) of 71 (Cochrane) – het antwoord op de eerste vraag was dus c. Als een werker in de ouderenzorg zich jaarlijks laat vaccineren gedurende een carrière van veertig jaar, is de kans dat de grieprik hem minstens één keer een griep heeft bespaard iets kleiner dan 50 procent. Het antwoord op de tweede vraag was dus b. Deels komt de griep minder vaak voor dan voorgesteld. Slechts een kleine fractie van de griepachtige syndromen is echte griep. In de trials kreeg 2,7 procent een bevestigde griep gedurende een seizoen. Deels is de lage effectiviteit veroorzaakt door de intrinsieke onvoorspelbaarheid van het te verwachten griepvirus. Eén keer op drie passen de griepstammen in het vaccin niet bij het circulerende griepvirus en doet het vaccin niets – in de gevaccineerde groep kreeg 1,2 procent toch nog griep.

Tijdens een griep epidemie komt de niet gevaccineerde gezondheidswerker in competitie met andere virusbronnen. Bij ouderen zijn dat vooral hun kleinkinderen. Kinderen hebben veel contact met andere kinderen, allen met weinig immunologisch geheugen. Ook theoretisch valt er niet veel te verwachten van griepvaccinatie van verzorgenden: het is rationeler om kinderen te vaccineren. Je kan je als arts vaccineren tegen griep om ethische redenen. De kans op een voorkómen griep is niet nul, de kans dat je anderen zo beschermt dus ook niet. Je kan ook besluiten dat de huidige griepvaccinatie de wereld uit moet. Met het huidige griepvaccin passeert de industrie jaarlijks langs de kassa: er is weinig animo om een degelijk griepvaccin te maken. Zo lang deze kip zoveel gouden eieren blijft leggen, wordt ze niet geslacht. ■